

ΣΤΕ 1949/2014 [Άρση δέσμευσης ακινήτου περιληφθέντος στη χερσαία ζώνη του λιμένα Ραφήνας]

Περίληψη

-Εφόσον για τον καθορισμό ακινήτου ως ευρισκόμενου εντός της χερσαίας ζώνης λιμένος εφαρμόζονται οι περί αιγιαλού και παραλίας διατάξεις, η διαφορά που αναφύεται από τη σιωπηρή άρνηση αποχαρακτηρισμού ιδιωτικού ακινήτου ευρισκόμενου εντός της χερσαίας ζώνης λιμένος δεν έχει το χαρακτήρα διοικητικής διαφοράς ουσίας, υπαγόμενης στα διοικητικά δικαστήρια με άσκηση προσφυγή αλλά έχει χαρακτήρα ακυρωτικής διαφοράς υπαγόμενης στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας ως διαφορά ανακύπτουσα από την εφαρμογή της νομοθεσίας περί αιγιαλού και παραλίας.

Πρόεδρος: Χρ. Ράμμος

Εισηγητής: Αντ. Ντέμσιας

Δικηγόροι: Π. Παπαδάκης, Γ. Παναγιωτόπουλος, Χ. Συνοδινός,

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την κρινόμενες αιτήσεις αναιρέσεως: α) του Ελληνικού Δημοσίου (Ε΄ 303/2008) και β) της ανωνύμου εταιρείας με την επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ραφήνας Α.Ε.» (Ε΄ 8227/2007), ζητείται η αναίρεση της υπ΄ αριθ. 2780/2007 αποφάσεως του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία έγινε δεκτή προσφυγή της αναιρεσίβλητης και ακυρώθηκε η σιωπηρή άρνηση της Διοικήσεως να προβεί στην άρση της δέσμευσης του περιληφθέντος στη χερσαία ζώνη λιμένος Ραφήνας τμήματος της ιδιοκτησίας της, που εκδηλώθηκε με την παρόδο απράκτου τριμήνου από της επιδόσεως της από 3.5.2005 σχετικής αιτήσεώς της στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ανατολικής Αττικής.
3. Επειδή, οι κρινόμενες αιτήσεις που στρέφονται κατά της αυτής αποφάσεως πρέπει να συνεκδικασθούν λόγω της πρόδηλης συνάφειάς τους. Εξάλλου, οι αιτήσεις αυτές ασκήθηκαν εντός της προβλεπόμενης από το νόμο προθεσμίας των εξήντα ημερών από την κοινοποίηση στους αναιρεσείοντες της προσβαλλόμενης απόφασης.
4. Επειδή, στο άρθρο 5 παρ. 1 περ. ε΄ του π.δ/τος 361/2001 (Α΄ 244) ορίζεται ότι: «Στο Ε΄ Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας υπάγονται τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που αφορούν διαφορές οι οποίες προκύπτουν από την

- εφαρμογή της νομοθεσίας για: α) . . . δ) τον αιγιαλό και την παραλία, ε) τη χωροταξία, την πολεοδομία και τη δόμηση γενικά, στ) . . . », ενώ στο άρθρο 6 περ. β΄ του ίδιου διατάγματος ότι: «Στο Στ΄ Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας υπάγονται τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που αφορούν διαφορές οι οποίες προκύπτουν από την εφαρμογή για: α) . . . β) τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις και τις επιτάξεις, ανεξάρτητα από το όργανο που τις κηρύσσει, με την επιφύλαξη των οριζομένων στο άρθρο 5 παρ. 1 περ. ε΄ του παρόντος, γ) . . . ». Εξάλλου, κατά το άρθρο 1 παρ. 2 της από 21.12.2001 πράξεως νομοθετικού περιεχομένου (Α΄ 288), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2990/2002 (Α΄ 30), σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 4 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2882/2001 (Α΄ 17) και τέθηκε σε ισχύ από της 7.5.2001 με το άρθρο δεύτερο αυτού, αρμόδιο να αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό επί των διαφορών, οι οποίες γεννώνται από ατομικές πράξεις διοικητικών αρχών, οι οποίες αφορούν την ανάκληση μη συντελεσμένων ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων και την άρση διατηρουμένων επί μακρόν ρυμοτομικών βαρών, είναι το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ευρίσκεται το απαλλοτριούμενο ακίνητο ή το ακίνητο, σε βάρος του οποίου έχει επιβληθεί το ρυμοτομικό βάρος. Κατά την έννοια των ίδιων διατάξεων, οι εν λόγω διοικητικές διαφορές οργανώνονται ως διοικητικές διαφορές ουσίας, εκδικαζόμενες κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, οι δε εκδιδόμενες επ΄ αυτών αποφάσεις του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως ανέκκλητες, υπόκεινται μόνον στο ένδικο μέσο της αιτήσεως αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 2102/2012, 293/2012, 839/2009, 4004/2008, 3856/2008, 3908/2007). Περαιτέρω, όπως έχει γίνει δεκτό, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 6 περ. β΄ και 5 παρ. 1 περ. ε΄ του π. δ/τος 361/2001 (Α΄ 244) συνάγεται ότι αιτήσεις ακυρώσεως κατά πράξεων οποιασδήποτε διοικητικής αρχής, με τις οποίες κηρύσσεται η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων υπάγονται στην αρμοδιότητα του ΣΤ΄ Τμήματος του Δικαστηρίου, με την εξαίρεση των περιπτώσεων, κατά τις οποίες πράξεις εκδιδόμενες κατ΄ εφαρμογήν και κατά την ιδιαίτερα διαδικασία, η οποία προβλέπεται στη νομοθεσία για την χωροταξία, την πολεοδομία και την δόμηση γενικώς συνεπάγονται την απαλλοτρίωση ακινήτων, οπότε οι σχετικές διαφορές υπάγονται στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος (βλ. ΣτΕ 2178/2004 Ολομ.).
5. Επειδή, ο α.ν. 2344/1940 «Περί αιγιαλού και παραλίας» (Α΄ 154), ο οποίος καταργήθηκε με το άρθρο 34 παρ. 3 του ήδη ισχύοντος ν. 2971/2001, ορίζει στο άρθρο 1 ότι «Ο αιγιαλός, ήτοι η περιστοιχούσα την θάλασσαν χερσαία ζώνη, η βρεχομένη από τας μεγίστας πλην συνήθεις αναβάσεις των κυμάτων, είναι κτήμα κοινόχρηστον, ανήκει ως τοιούτον εις το Δημόσιον και προστατεύεται και διαχειρίζεται υπ΄ αυτού», ενώ στα άρθρα 2 και 3 προβλέπει

τη διαδικασία καθορισμού της οριογραμμής του αιγιαλού. Ειδικότερα, στο άρθρο 2 του ανωτέρω νόμου ορίζεται ότι ο καθορισμός της οριογραμμής του αιγιαλού γίνεται από ειδική προς τούτο Επιτροπή επί τοπογραφικού και υψομετρικού διαγράμματος, στο δε άρθρο 4 ότι «1. Τμήματα ιδιωτικών τυχόν κτημάτων, χαρακτηρισθέντα υπό της κατά το άρθρον 3 Επιτροπής ως μη τοιαύτα, άλλως ανήκοντα εις τον αιγιαλόν, θεωρούνται ως κηρυχθέντα απαλλοτριωτέα αναγκαστικώς υπέρ του Δημοσίου ίνα περιληφθώσιν εις τον αιγιαλόν, άμα τη δημοσιεύσει δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως της εκθέσεως της Επιτροπής μετά του διαγράμματος κατά τα εν άρθρω 3 οριζόμενα. 2. Εις τους κυρίους των κτημάτων τούτων και εις τους αξιούντας οιαδήποτε δίκαια επ' αυτών παρέχεται... προθεσμία... εντός της οποίας οφείλουσι ν' αναγγείλωσιν εις τον Υπουργόν των Οικονομικών τα αξιώσεις των... 3. Ως προς τον καθορισμόν τιμής μονάδος αποζημιώσεως και την περαιτέρω διαδικασίαν απαλλοτριώσεως εφαρμόζονται οι διατάξεις [του οικείου νόμου περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων]», στο δε άρθρο 5, ως ίσχυε προ της αντικαταστάσεώς του με το άρθρο 23 παρ. 5 του ν. 1337/1983 (Α' 33), ορίζεται ότι όπου ο αιγιαλός, λόγω της φύσεως της συνεχόμενης ξηράς, δεν δύναται να εξυπηρετήσῃ την επικοινωνία της θάλασσας με την ξηρά και της ξηράς με τη θάλασσα, επιτρέπεται η διαπλάτυνσή του με την προσθήκη σ' αυτόν λωρίδας από την παρακείμενη ξηρά, μη δυναμένης να οικοδομηθεί, η οποία καλείται παραλία». Σύμφωνα με το επόμενο άρθρο 6, ως αρχικώς ίσχυε, η οριογραμμή της παραλίας καθορίζεται από την ανωτέρω Επιτροπή επί διαγράμματος (παρ. 1), η δημιουργία δε της παραλίας γίνεται με διάταγμα (παρ. 2) και τα επί των ακινήτων της παραλίας «εμπράγματα δικαιώματα ιδιωτών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου αποζημιούνται υπό του Δημοσίου κατά τας εκάστοτε κειμένας διατάξεις περί αποζημιώσεως απαλλοτριουμένων ακινήτων λόγω δημοσίας ανάγκης ή κοινής ωφελείας» (παρ. 3). Η παρ. 2 του άρθρου αυτού αντικαταστάθηκε ακολούθως με το άρθρο 13 του ν. 1078/1980 (Α' 238), ορισθέντος ότι «η δημιουργία παραλίας γίνεται δι' αποφάσεως του Υπουργού Οικονομικών, επικυρούσης... την έκθεσιν της Επιτροπής μετά του διαγράμματος» και ότι «[α]πό της δημοσιεύσεως δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως της ανωτέρω αποφάσεως, μετά της εκθέσεως και του διαγράμματος, θεωρείται οριστικώς καθορισθείσα η παραλία». Περαιτέρω, στο άρθρο 14 του αυτού νόμου ορίζεται ότι «Εν εκάστω λιμένι καθορίζεται έκτασις ξηράς και θαλάσσης εν συνεχεία ή διακεκομμένη, εν η το οικείον Λιμενικόν Ταμείον εκτελεί ή προβλέπεται ότι συντόμως θα εκτελέσῃ τ' αναγκαιούντα διά την εξυπηρέτησιν της εμπορικής, ναυτικής και επιβατικής κινήσεως του λιμένος έργα, υπό του Νόμου χαρακτηριζόμενα ως λιμενικά, ήτις έκτασις καλείται 'Ζώνη του Λιμένος' και διακρίνεται εις χερσαίαν και θαλασσίαν», στο άρθρο 15 παρ. 1 ορίζεται ότι «Η χερσαία ζώνη αποτελείται από τον αιγιαλόν και τους παρ' αυτόν αναγκαιούντας, διά τα εν τω προηγουμένω άρθρω έργα, παραλιακούς χώρους. Όπου υφίσταται σχέδιον

- ρυμοτομίας, η εσωτερική οριακή γραμμή της χερσαίας ζώνης δεν δύναται να φθάση πέραν της εγγυτέρας οικοδομικής γραμμής», στο άρθρο 17 προβλέπονται τα όργανα και η διαδικασία καθορισμού της χερσαίας ζώνης λιμένος, στο δε άρθρο 18 ορίζεται ότι «1. Οι χώροι και εν γένει τα κτήματα τα περιλαμβανόμενα εντός της ζώνης του λιμένος είναι της κατηγορίας των κοινοχρήστων Δημοσίων κτημάτων και ων η κυριότης ανήκει εις το Δημόσιον, η χρήσις όμως και η εκμετάλλευσις αυτών διά σκοπούς καθαρώς λιμενικούς ανήκει εις το Λιμενικόν Ταμείον. 2. Τα εν τη ζώνη του Λιμένος ιδιωτικά κτήματα απαλλοτριούνται αναγκαστικώς λόγω δημοσίας ανάγκης...». Εξ άλλου, στο άρθρο 137 παρ. 1 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, που κυρώθηκε με το ν.δ. 187/1973 (Α΄ 261), ορίζονται τα εξής: «Ο λιμήν περιλαμβάνει: α)... β) τμήμα εδάφους καλούμενον ‘χερσαία ζώνη λιμένος’ όπερ διήκει καθ’ όλον το μήκος του λιμένος και εξικνείται εις βάθος και έκτασιν περιλαμβάνουσιν τα λιμενικά τεχνικά έργα, τους χώρους και εγκαταστάσεις τας εξυπηρετούσας τας λειτουργικάς ανάγκας τούτου (ως προβλήτας, αποβάθρας, παραλιακά πεζοδρόμια, ναυπηγεία, ιχθυόσκαλας, ναυταθλητικές εγκαταστάσεις, χώρους φορτοεκφορτωτικών εργασιών και εναποθέσεως φορτίων, διακινήσεως επιβατών) προς εξυπηρέτησιν των διά θαλάσσης συγκοινωνιών και μεταφορών από της ξηράς εις την θάλασσαν και αντιστρόφως». Τέλος, σύμφωνα με το ν. 301/1976 (Α΄ 91), στο Τεύχος Τέταρτο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως δημοσιεύονται, μεταξύ άλλων, οι πράξεις καθορισμού αιγιαλού και παραλίας.
6. Επειδή, περαιτέρω, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ήδη ισχύοντος ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» (Α΄ 285), ο αιγιαλός και η παραλία «είναι πράγματα κοινόχρηστα και ανήκουν κατά κυριότητα β στο Δημόσιο, το οποίο τα προστατεύει και τα διαχειρίζεται», ενώ ορίζεται στο άρθρο 7 παρ. 2 ότι «Εμπράγματα δικαιώματα ιδιωτών, επί ακινήτων της παραλίας, απαλλοτριώνονται λόγω δημοσίας ωφέλειας με και από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, που επικυρώνει την έκθεση και το διάγραμμα του αιγιαλού και της παραλίας... χωρίς να απαιτείται άλλη πρόσθετη διαδικασία για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης...», στο δε άρθρο 10 παρ. 1-3 ότι «1. Σε περίπτωση που ιδιώτες προβάλλουν ιδιοκτησιακά δικαιώματα επί χώρων που χαρακτηρίστηκαν... ότι ανήκουν στον αιγιαλό, τα δικαιώματα αυτά θεωρούνται αναγκαστικώς απαλλοτριωθέντα υπέρ του Δημοσίου για να περιληφθούν στον αιγιαλό από και με τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της έκθεσης της Επιτροπής μαζί με το διάγραμμα... 2. Στους κυρίους των κτημάτων αυτών και σε αυτούς που αξιώνουν άλλα δικαιώματα σε αυτά, παρέχεται... προθεσμία... εντός της οποίας οφείλουν να αναγγείλουν στον Υπουργό Οικονομικών τις αξιώσεις τους... 3. Ως προς τον καθορισμό τιμής μονάδας αποζημίωσης και την περαιτέρω διαδικασία απαλλοτρίωσης εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων».

- Στο άρθρο 18 του ιδίου νόμου ορίζονται τα εξής: «1. Σε κάθε παράκτια περιοχή, όπου κατά τις κείμενες διατάξεις συντρέχει λόγος δημιουργίας ή επέκτασης λιμένα, καθορίζεται έκταση ξηράς και θάλασσας, συνεχής ή διακεκομμένη, στην οποία ο αρμόδιος φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα μπορεί να εκτελέσει... έργα που απαιτούνται για την εξυπηρέτηση της εμπορικής, επιβατικής, ναυτιλιακής, τουριστικής και αλιευτικής κίνησης και γενικότερα της εύρυθμης λειτουργίας του λιμένα. Η έκταση αυτή καλείται ζώνη λιμένα και διακρίνεται σε χερσαία και θαλάσσια. 2. Τα έργα της προηγούμενης παραγράφου εκτελούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας μετά από σύμφωνη γνώμη των Υπουργείων Εμπορικής Ναυτιλίας, Πολιτισμού και του ΓΕΝ... 3. Για την έναρξη εκτέλεσης των έργων της παραγράφου 1 απαιτείται άδεια της αρμόδιας λιμενικής αρχής», σύμφωνα δε με την παρ. 1 του επόμενου άρθρου 19 «Η χερσαία ζώνη λιμένα αποτελείται από τον αιγιαλό και τους αναγκαιούντες συνεχόμενους παραλιακούς χώρους για την εκτέλεση των έργων που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο...». Κατά την παρ. 1 του άρθρου 22 του αυτού νόμου, «Οι χώροι και όλα εν γένει τα κτήματα που περιλαμβάνονται στη ζώνη λιμένα είναι κοινόχρηστα δημόσια κτήματα και ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα, η χρήση όμως και η εκμετάλλευσή τους ανήκει στον οικείο φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα. Αν στη ζώνη λιμένα περιλαμβάνονται ιδιωτικά κτήματα, απαλλοτριώνονται αναγκαστικά για λόγους δημόσιας ωφέλειας υπέρ του Δημοσίου με δαπάνες του αρμοδίου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα και σε περίπτωση αδυναμίας του με δαπάνες του Δημοσίου σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.».
7. Επειδή, από τις παρατεθείσες στις προηγούμενες σκέψεις διατάξεις συνάγονται τα εξής: (Α) Ο καθορισμός της οριογραμμής του αιγιαλού και της παραλίας επάγεται την κήρυξη ως αναγκαστικώς απαλλοτριωτέων τυχόν ιδιωτικών ακινήτων κειμένων εντός των ούτω καθοριζομένων ορίων, καθώς και την επιβολή απαγορεύσεων και περιορισμών στην χρήση και εκμετάλλευση εν γένει των ακινήτων αυτών, ακόμη και προ της κατά νόμο συντελέσεως της απαλλοτριώσεως με την καταβολή της προσήκουσας αποζημιώσεως στους θιγόμενους ιδιοκτήτες (ΣτΕ 2274/2011 και πρβλ. ΣτΕ 2859/2007, 1413/1994). Και τούτο διότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 967 του Αστικού Κώδικα [ΑΚ] και των άρθρων 1 και 5 του α.ν. 2344/1940 και 2 του ν. 2971/2001, ο αιγιαλός και η παραλία περιλαμβάνονται στα κοινόχρηστα πράγματα, τα οποία προορίζονται για την άμεση εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού, η διαχείρισή τους δε αντιδιαστέλλεται από τη διαχείριση της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου και αποτελεί άσκηση δημόσιας εξουσίας. (Β) Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις ανωτέρω διατάξεις τόσο του προϊσχύσαντος α.ν. 2344/1940, όσο και του ήδη ισχύοντος ν. 2971/2001, σε συνδυασμό με το άρθρο 137 παρ. 1 του Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου, οι περιλαμβανόμενοι στη χερσαία ζώνη λιμένος χώροι (αιγιαλός και συνεχόμενοι

παραλιακοί) αποτελούν κοινόχρηστους χώρους, προοριζόμενους μόνο για έργα και εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την εμπορική, επιβατική, ναυτιλιακή, τουριστική και αλιευτική κίνηση και γενικότερα τις λειτουργικές ανάγκες του λιμένος (βλ. ΣτΕ 2500/2009, 3397/2001, 1358/2001). (Γ) Σε αντίθεση με την πράξη καθορισμού αιγιαλού και παραλίας, με την πράξη καθορισμού χερσαίας ζώνης λιμένος δεν κηρύσσεται εν ταυτώ αναγκαστική απαλλοτρίωση των τυχόν ευρισκόμενων εντός αυτής ιδιωτικών ακινήτων (πρβλ. ΣτΕ 1063/1985, 1242/1974, 3196/1973, 1123/1967 και ΑΠ 1677/2005). Επομένως, ένδικο βοήθημα κατά πράξεως καθορισμού χερσαίας ζώνης λιμένος δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του Στ' Τμήματος. (Δ) Εξάλλου, ανεξαρτήτως του αν μπορεί να χαρακτηριστεί εν γένει ως βάρος της ιδιοκτησίας ο καθορισμός ιδιωτικών ακινήτων ως ευρισκόμενων εντός χερσαίας ζώνης λιμένος, δεν μπορεί πάντως να χαρακτηριστεί ως ρυμοτομικό βάρος κατά την έννοια του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 2990/2002, η διατήρηση επί μακρόν του οποίου αίρεται με προσφυγή ενώπιον του κατά τόπον αρμοδίου διοικητικού πρωτοδικείου, διότι δεν έχει επιβληθεί κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας περί έγκρισης και τροποποίησης σχεδίων πόλεων ή πολεοδομικών μελετών. Περαιτέρω, εφόσον για τον καθορισμό ακινήτου ως ευρισκόμενου εντός της χερσαίας ζώνης λιμένος εφαρμόζονται οι περί αιγιαλού και παραλίας διατάξεις, η διαφορά που αναφέρεται από τη σιωπηρή άρνηση αποχαρακτηρισμού ιδιωτικού ακινήτου ευρισκόμενου εντός της χερσαίας ζώνης λιμένος δεν έχει το χαρακτήρα διοικητικής διαφοράς ουσίας, υπαγόμενης στα διοικητικά δικαστήρια με άσκηση προσφυγή αλλά έχει χαρακτήρα ακυρωτικής διαφοράς υπαγόμενης στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας ως διαφορά ανακύπτουσα από την εφαρμογή της νομοθεσίας περί αιγιαλού και παραλίας.

8. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα εξής: Με την υπ' αριθμ. Τα Υ 2234/οικ/11.6.1981 απόφαση του Νομάρχη Αττικής - Διαμέρισμα Ανατολικής Αττικής «Περί επεκτάσεως χερσαίας ζώνης Λιμένος Ραφήνας» (Δ' 364/7.7.1981) ενεκρίθη, μεταξύ άλλων, ο καθορισμός της χερσαίας ζώνης λιμένος Ραφήνας συμφώνως προς την υπ' αριθμ. 23/27.3.1979 πράξη της Λιμενικής Επιτροπής του Λιμενικού Ταμείου Ραφήνας και το συνοδεύον αυτήν από Αυγούστου 1978 τοπογραφικό διάγραμμα, που συνετάχθη από τον τοπογράφο μηχανικό Χ. Τ. Με την εν λόγω πράξη και το διάγραμμα επεκτάθηκε η χερσαία ζώνη λιμένος Ραφήνας που είχε καθορισθεί με απόφαση της αρμοδίας επιτροπής του άρθρου 17 του α.ν. 2344/1940 κατά το έτος 1953. Στην επεκταθείσα ως άνω χερσαία ζώνη λιμένος Ραφήνας περιελήφθη τμήμα της ιδιοκτησίας της αναιρεσίβλητης, εκτάσεως 4.613 τετραγωνικών μέτρων, όπως τούτο αποτυπώνεται στο από Δεκεμβρίου 1981 τοπογραφικό διάγραμμα του ιδίου ως άνω τοπογράφου μηχανικού. Επακολούθησε η υπ' αριθμ. 341344/01/01/19.10.2001 απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας «Προσδιορισμός της ζώνης λιμένα του

Οργανισμού Λιμένα Ραφήνας Α.Ε.» (Β΄ 1447) με την οποία προσδιορίστηκαν τα όρια της ζώνης λιμένα του «Οργανισμού Λιμένος Ραφήνας Α.Ε.» όπως αυτά περιγράφονται στην προμνησθείσα υπ' αριθμ. 23/1979 πράξη της Λιμενικής Επιτροπής Ραφήνας και εμφανίζονται στο συνημμένο αυτής από Αυγούστου 1978 τοπογραφικό διάγραμμα, που ενεκρίθησαν με την προαναφερομένη υπ' αριθμ. ΤΥ 2234/οικ/11.6.1981 απόφαση του Νομάρχη Αττικής. Με την από 3.5.2005 αίτηση που επέδωσε η αναιρεσίβλητη προς την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ανατολικής Αττικής (βλ. την υπ' αριθμ. 4925 - β/18.5.2005 έκθεση επιδόσεως της αρμοδίας δικαστικής επιμελήτριας Α. Π. - Κ.) ζήτησε, κατ' επίκληση του άρθρου 17 του Συντάγματος, να αρθεί η δέσμευση του περιληφθέντος κατά τα ανωτέρω τμήματος της ιδιοκτησίας της στην χερσαία ζώνη λιμένος Ραφήνας, λόγω του ότι παρά τον διαδραμόντα χρόνο των 24 ετών δεν εκινήθη η σχετική διαδικασία της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως. Η αίτηση αυτή διεβιβάσθη, εν συνεχεία, στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και στον «Οργανισμό Λιμένος Ραφήνας Ανώνυμη Εταιρεία», πλην το αίτημα της αναιρεσίβλητης απερρίφθη σιωπηρώς με την πάροδο απράκτου τριμήνου από την επίδοση της ανωτέρω αιτήσεως και κατά της σιωπηρός αυτής απορρίψεως άσκησε «αίτηση ακυρώσεως» ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών. Το δικάσαν δικαστήριο, αφού ερμήνευσε το αχθέν ενώπιόν του δικόγραφο, ως προσφυγή ουσίας, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 της από 21.12.2001 Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου, (Α' 228), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2990/2002, (Α' 30) και απέρριψε σχετικό ισχυρισμό του Ελληνικού Δημοσίου έκρινε ότι η αχθείσα ενώπιόν του προσφυγή ήταν απορριπτέα ελλείψει παθητικής νομιμοποίησης κατά το μέρος που στρεφόταν κατά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ανατολικής Αττικής με την αιτιολογία ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ανατολικής Αττικής δεν είχε αρμοδιότητα για τον αποχαρακτηρισμό του περιληφθέντος τμήματος του ακινήτου της αναιρεσίβλητης στην χερσαία ζώνη λιμένος Ραφήνας, έκρινε δε περαιτέρω ως παθητικώς νομιμοποιούμενο το Ελληνικό Δημόσιο και την αναιρεσείουσα εταιρεία με τη σκέψη ότι αποτελεί ανώνυμη εταιρεία κοινής ωφελείας με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας (άρθρο 18 παρ. 2 ν. 2789/2000). Ακολούθως, το Διοικητικό Πρωτοδικείο αφού έλαβε υπόψη ότι: α) Η υπ' αριθμ. ΤΥ 2234/οικ/11.6.1981 απόφαση του Νομάρχη Αττικής, με την οποία ενεκρίθη ο καθορισμός της χερσαίας ζώνης λιμένος Ραφήνας λόγω της επεκτάσεως αυτής συμφώνως προς τα προεκτεθέντα, αποτελεί πράξη της Διοικήσεως ιδρυτική των νέων ορίων της εν λόγω χερσαίας ζώνης, καθ' όσον τα όρια αυτής καθορίσθηκαν σε νέα οριογραμμή από εκείνη την αρχικώς καθορισθείσα κατά το έτος 1953. β) Η απόφαση αυτή, με την οποία επήλθε το πρώτον η δέσμευση τμήματος της ιδιοκτησίας της αναιρεσίβλητης (εκτάσεως 4.613 τ.μ.) λόγω του ότι αυτό περιλαμβάνεται στα καθορισθέντα ως άνω όρια της χερσαίας ζώνης λιμένος Ραφήνας, δεν είναι ικανή να μεταγάγει στο

Δημόσιο την κυριότητα του ούτω δεσμευθέντος τμήματος της ιδιοκτησίας της αναιρεσίβλητης, διότι τοιαύτη μεταβολή της κυριότητας επιφέρει, κατά τα ρητώς οριζόμενα όχι μόνον στις προϊσχύσασες διατάξεις του α.ν. 2344/1940 (άρθρο 18 παρ. 1) αλλά και στις ήδη ισχύουσες διατάξεις του ν. 2971/2001 (άρθρο 22 παρ. 1), μόνον η τήρηση της σχετικής απαλλοτριωτικής διαδικασίας. Άλλωστε, η τήρηση της απαλλοτριωτικής διαδικασίας είναι αναγκαία, αφού δεν δικαιολογείται αφαίρεση ιδιοκτησίας χωρίς την προβλεπόμενη από το άρθρο 17 του Συντάγματος διαδικασία. 3) Ωστόσο, όμως, αν και από την ημερομηνία (1981) της κατά τα ανωτέρω δεσμεύσεως τμήματος της ιδιοκτησίας της αναιρεσίβλητης μέχρι την ημερομηνία της επιδόσεως (18.5.2005) στη Διοίκηση της προαναφερθείσης από 3.5.2005 αιτήσεως για την άρση της εν λόγω δεσμεύσεως παρήλθε χρονικό διάστημα είκοσι τεσσάρων (24) ετών, η Διοίκηση δεν εξεδήλωσε την πρόθεσή της να κινήσει την διαδικασία της απαλλοτριώσεως του δεσμευθέντος ως άνω τμήματος της ιδιοκτησίας της αναιρεσίβλητης. Με τις σκέψεις αυτές, το δικάσαν δικαστήριο, κρίνοντας ότι το χρονικό αυτό διάστημα υπερβαίνει τα εύλογα όρια εντός των οποίων θα ήταν συνταγματικώς ανεκτή η επιβάρυνση της ιδιοκτησίας της αναιρεσίβλητης, θεώρησε ότι η παράταση της επίμαχης δεσμεύσεως προσκρούει στις προστατευτικές της ιδιοκτησίας συνταγματικές διατάξεις, η δε άρση της δεσμεύσεως αυτής, μετά την υποβολή του σχετικού ως άνω αιτήματος της αναιρεσίβλητης, ήταν υποχρεωτική για τη Διοίκηση. Για το λόγο αυτό, δέχθηκε την προσφυγή, ακύρωσε την προσβαλλόμενη σιωπηρή άρνηση της Διοικήσεως και ανέπεμψε την υπόθεση στη Διοίκηση, προκειμένου να προβεί στην άρση της δεσμεύσεως του προαναφερομένου τμήματος της ιδιοκτησίας της αναιρεσίβλητης.

9. Επειδή, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 7, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία θεώρησε ότι το ασκηθέν από την αναιρεσίβλητη ένδικο βοήθημα κατά της σιωπηρής άρνησης της Διοικήσεως να τη προβεί στην άρση της δέσμευσης που συνεπαγόταν ο χαρακτηρισμός του ακινήτου της ως ευρισκόμενου εντός της χερσαίας ζώνης λιμένος είχε το χαρακτήρα προσφυγής ουσίας είναι μη νόμιμη. Για το λόγο αυτό, αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενο, ως αφορώντα τη δικαιοδοσία του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση. Πρέπει, δε, περαιτέρω η υπόθεση να κρατηθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας προκειμένου η προσφυγή της αναιρεσίβλητης να εκδικαστεί ως αίτηση ακυρώσεως, αφού πρόκειται για ακυρωτική διαφορά η εκδίκαση της οποίας ανήκει στην αρμοδιότητα του Ε΄ Τμήματος του Δικαστηρίου (ΣτΕ 2163/2010, 1008/2009, 274/2004). Προκειμένου δε να τηρηθούν και στην παρούσα περίπτωση οι διατάξεις που ισχύουν για την άσκηση του ένδικου βοηθήματος της αιτήσεως ακυρώσεως, πρέπει να εφαρμοσθούν αναλόγως οι συναφείς διατάξεις του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8), όπως ισχύουν. Ειδικότερα, με μέριμνα της Γραμματείας του

- Δικαστηρίου πρέπει, μετά τη δημοσίευση της παρούσης αποφάσεως, το μεν να καταχωρισθεί στο κατά την παρ. 1 του άρθρου 19 του π.δ. 18/1989 βιβλίο το ως άνω ένδικο βοήθημα της αναιρεσίβλητης κατ' ανάλογη εφαρμογή της παρ. 2 του ίδιου άρθρου, το δε να κοινοποιηθεί η απόφαση αυτή με αποδεικτικό στους διαδίκους, προκειμένου να αρχίσει για την αναιρεσίβλητη η κατά την, αναλόγως και εν προκειμένω εφαρμοστέα, παρ. 3 του άρθρου 35 του π.δ. 18/1989 μηνιαία προθεσμία για την καταβολή παραβόλου (ΟΛΣΤΕ [2371/1988](#), [4486/1988](#), [2412/1997](#)). Περαιτέρω, μετά τον ορισμό δικασίμου και εισηγητού της υποθέσεως και την εγγραφή στο πινάκιο, η αναιρεσίβλητη, η οποία επέχει πλέον θέση αιτούσας, μπορεί, αν έχει καταβάλει εγκαίρως τέλη και παράβολο, να προβάλλει παραδεκτώς πρόσθετους λόγους ακυρώσεως κατά τις διατάξεις του άρθρου 25 του π.δ. 18/1989, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως εν προκειμένω (ΣΤΕ 2163/2010).
10. Επειδή, τέλος, το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, κρίνει ότι η αναιρεσίβλητη πρέπει να απαλλαγεί από τη δικαστική δαπάνη για την κατ' αναίρεση δίκη (άρθρο 39 παρ. 1 του π.δ. 18/1989).